ORTAÖĞRETİM
GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

ÇALIŞMA DEFTERİ

TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI
10

Ünite

ANI / HABER METNİ / GEZİ YAZISI

Konu

- Servetifünun Dönemi'nde Anı
- Cumhuriyet Dönemi'nde Anı
- Güncel Gazete ve Dergi Haberleri
- Genel Ağ Haberi
- Divan Edebiyatında Gezi Yazısı
- Cumhuriyet Dönemi'nde Gezi Yazısı
- Cümle Çeşitleri
- Yazım ve Noktalama

OGM MATERYAL

https://ogmmateryal.eba.gov.tr

8. SAYI

ÖN SÖZ

Sevgili Öğrenciler,

Bu çalışma defterinde öğretim süreçleri içerisinde kazandığınız bilgi ve becerileri kullanmanıza olanak tanıyacak çeşitli düzeylerde ve yapılarda etkinlikler bulunmaktadır. Bu etkinliklerle hem okulda işlemiş olduğunuz konuları tekrar etme hem de akademik gelişiminizi izleme imkânı bulacaksınız. Bu amaçla hazırlanan çalışma defterinde yer alan etkinlikler, bilişsel alan basamaklarını içerecek şekilde yapılandırılmıştır.

Çalışma defterinde boşluk doldurma, eşleştirme, çoktan seçmeli, açık uçlu, kısa cevaplı madde tipi etkinliklerinin yanı sıra bil-bul-çöz, kelime avı ve sudoku gibi içeriklerle keyifli vakit geçirmenizi sağlayan etkinlikler de yer almaktadır. Ayrıca "Hatırlıyor muyum?" bölümüyle akademik açıdan öz değerlendirmenizi yapabilecek ve eksik olduğunuz konuları karekodlar aracılığıyla tekrar etme fırsatı bulacaksınız.

Alanında yetkin uzmanlarca titizlikle hazırlanmış olan bu çalışma defteri ile akademik gelişiminize katkı sunmayı amaçlamaktayız. Bu çalışmanın eğitim hayatınızda olumlu yansımalarını görmek dileğiyle...

Hatırlıyor muyum?

Aşağıdaki bilgileri hatırlayıp hatırlamadığınızı ilgili bölüme işaretleyiniz. Puan durumunuza göre aşağıdaki karekodları okutarak konu eksiklerinizi tamamlayınız.

1	Anı, toplumca tanınmış ve alanlarında isimleri duyulmuş kişilerin geçmişte yaşadıkları ya da şahit oldukları olayları, durumları anlattıkları yazı türüdür.	Hatırlıyorum 2 Puan	☐
		Kısmen Hatırlıyorum 1 Puan	☐
		Hatırlamıyorum 0 Puan	☐
2	Anılar, yaşanabilecek olanı değil yaşanmış olanı anlatan yazı türleri olduğundan gerçeğe dayalıdır. Bu yönüyle anılar; yaşandığı dönemin ekonomik, toplumsal, siyasal, kültürel ve tarihî yapısını yansıtan birer belge niteliği taşır.	Hatırlıyorum 2 Puan	☐
		Kısmen Hatırlıyorum 1 Puan	☐
		Hatırlamıyorum 0 Puan	☐
3	Anı yazarı; yaşadığı olayı, üstünden zaman geçtikten sonra tarafsız bir bakış açısıyla kaleme almaya, gerçeğe bağlı kalmaya, içten bir anlatım kullanmaya dikkat eder.	Hatırlıyorum 2 Puan	☐
		Kısmen Hatırlıyorum 1 Puan	☐
		Hatırlamıyorum 0 Puan	☐
4	Yazılı anlamda bilinen ilk anı örneği, milattan önce dördüncü yüzyılda Yunan tarihçi Ksenophon'un (Ksenöpon) yazdığı "Anabasis" adlı eserdir.	Hatırlıyorum 2 Puan	☐
		Kısmen Hatırlıyorum 1 Puan	☐
		Hatırlamıyorum 0 Puan	☐
5	XVII. yüzyılda Antoine Hamilton'un (Anton Hemilton) "Gramont Kontu'nun Anıları", Daniel Defoe'nun (Denyıl Döfo) "Bir Atlının Anıları" adlı eserleri roman biçiminde yazılmış ilk anı örnekleridir.	Hatırlıyorum 2 Puan	☐
		Kısmen Hatırlıyorum 1 Puan	☐
		Hatırlamıyorum 0 Puan	☐
6	Türk edebiyatının yazılı ilk eserleri olan *Kök Türk Kitabeleri,* birer söylev olmakla birlikte anı özelliklerini de taşımaktadır.	Hatırlıyorum 2 Puan	☐
		Kısmen Hatırlıyorum 1 Puan	☐
		Hatırlamıyorum 0 Puan	☐

7 Türk edebiyatında anı türünün ilk örneği Babür İmparatoru Babür Şah'ın yazdığı "Babürname" adlı eserdir.

- Hatırlıyorum 2 Puan ☐
- Kısmen Hatırlıyorum 1 Puan ☐
- Hatırlamıyorum 0 Puan ☐

8 Divan edebiyatında yazılan tezkire, gazavatname, vakayiname, menakıpname, sefaretname, seyahatname gibi türlerde anlatılan olaylar, tanınmış kişilerin hayatından örnekler yer yer anı özelliği göstermektedir.

- Hatırlıyorum 2 Puan ☐
- Kısmen Hatırlıyorum 1 Puan ☐
- Hatırlamıyorum 0 Puan ☐

9 Tanzimat Dönemi'nde anı türünün diğer öğretici metinlerle iç içe verilmesi söz konusudur.

- Hatırlıyorum 2 Puan ☐
- Kısmen Hatırlıyorum 1 Puan ☐
- Hatırlamıyorum 0 Puan ☐

10 Anı türünün Batılı anlamda ilk örnekleri Servetifünun Dönemi'nde verilmiştir. Halit Ziya Uşaklıgil'in "Kırk Yıl" adlı eseri, Batılı anlamda anı türünün ilk örnekleri arasındadır.

- Hatırlıyorum 2 Puan ☐
- Kısmen Hatırlıyorum 1 Puan ☐
- Hatırlamıyorum 0 Puan ☐

11 Servetifünun Dönemi'nde yazılan anılarda; Servetifünun sanatçılarının bir araya gelişleri, amaçları, dönemin diğer aydınlarıyla olan tartışmaları işlenmiştir. Halit Ziya Uşaklıgil'in "Saray ve Ötesi", Mehmet Rauf'un "Edebî Hatıralar" adlı eserleri; dönemin tanınmış anı örneklerindendir.

- Hatırlıyorum 2 Puan ☐
- Kısmen Hatırlıyorum 1 Puan ☐
- Hatırlamıyorum 0 Puan ☐

12 Anı, başlı başına edebî tür olsa da bir hikâye veya romana kaynaklık edebilir. Yazar; çoğu zaman kurmaca ile eserini oluştururken kimi zaman da yazarın yaşadıkları, şahit oldukları, roman veya hikâyeye konu olur.

- Hatırlıyorum 2 Puan ☐
- Kısmen Hatırlıyorum 1 Puan ☐
- Hatırlamıyorum 0 Puan ☐

13 Bir olay ya da olgu üzerine edinilen bilgiye haber denir. Bu bilginin gazete, dergi gibi yayın organlarıyla ya da radyo, televizyon gibi iletişim araçlarıyla topluma sunulmak üzere hazırlanmasına haber metni denir.

- Hatırlıyorum 2 Puan ☐
- Kısmen Hatırlıyorum 1 Puan ☐
- Hatırlamıyorum 0 Puan ☐

14 Haberin yazımı açısından günümüzde kullanılan en geçerli yöntem, 5N1K kuralıdır. 5N1K kuralı; kim, ne, nasıl, neden, nerede, ne zaman sorularına göre haberin oluşturulması anlamına gelir.

- Hatırlıyorum 2 Puan ☐
- Kısmen Hatırlıyorum 1 Puan ☐
- Hatırlamıyorum 0 Puan ☐

15 Haber metnini yazan kişi anlatılanlar karşısında tarafsızdır. Olay, bütün yönleriyle inandırıcı bir şekilde anlatılır; konu günceldir. Metinlerin nesnel bir anlatımı vardır. Haber metinlerinde toplumun merak duygusu giderilir. Haber metinleri açık, anlaşılır bir dille yazılır.

- Hatırlıyorum 2 Puan ☐
- Kısmen Hatırlıyorum 1 Puan ☐
- Hatırlamıyorum 0 Puan ☐

16 Haber yazma kuralları içinde en eskisi ve en çok kullanılanı ters piramittir. Bu teknikte habere yönelik bilgiler, hedef kitlenin ilgisine göre en önemliden daha az önemliye doğru sıralanır.

- Hatırlıyorum 2 Puan ☐
- Kısmen Hatırlıyorum 1 Puan ☐
- Hatırlamıyorum 0 Puan ☐

17 Radyoda ve televizyonda haberleri sunan, yorumlayan ya da takdim eden kişilere haber spikeri denir. Kitle iletişim araçlarının son derece geliştiği günümüzde insanlara mesaj aktaran bu kişiler büyük önem taşımaktadır.

- Hatırlıyorum 2 Puan ☐
- Kısmen Hatırlıyorum 1 Puan ☐
- Hatırlamıyorum 0 Puan ☐

18 Dergiler; siyaset, edebiyat, teknik, ekonomi vb. konuları inceleyen ve belli aralıklarla çıkan süreli yayınlardır.

- Hatırlıyorum 2 Puan ☐
- Kısmen Hatırlıyorum 1 Puan ☐
- Hatırlamıyorum 0 Puan ☐

19 Genel ağ 20. yüzyılın sonlarında ortaya çıkan, bir iletişim aracı olarak tüm dünyayı çevreleyen, hayatımızın hemen her alanına girecek şekilde yaygınlaşan bir teknolojidir.

- Hatırlıyorum 2 Puan ☐
- Kısmen Hatırlıyorum 1 Puan ☐
- Hatırlamıyorum 0 Puan ☐

20 Bir yazarın çeşitli sebeplerle yurt içinde ve yurt dışında gittiği yerlerdeki gözlem, tespit, deneyim ve yorumlarını canlı ve etkileyici bir dille aktardığı yazı türüne gezi yazısı denir.

- Hatırlıyorum 2 Puan ☐
- Kısmen Hatırlıyorum 1 Puan ☐
- Hatırlamıyorum 0 Puan ☐

21 Dünya edebiyatının önemli gezi yazılarına XIII. yy.da Marco Polo'nun "Seyahatname"si ile XIV. yy.da İbn-i Batuta'nın "Seyahatname"si örnek verilebilir.

- Hatırlıyorum 2 Puan ☐
- Kısmen Hatırlıyorum 1 Puan ☐
- Hatırlamıyorum 0 Puan ☐

22 Türk edebiyatında ilk seyahatname, Seydi Ali Reis'in seyahatlerini anlatan "Mir'âtü'l-Memâlik" adlı eserdir. En tanınmış seyahatname örnekleri arasında Evliya Çelebi'nin "Seyahatname"si, Katip Çelebi'nin "Cihânnüma"sı gelir.

- Hatırlıyorum 2 Puan ☐
- Kısmen Hatırlıyorum 1 Puan ☐
- Hatırlamıyorum 0 Puan ☐

23 Divan edebiyatında nesir, şiir kadar gelişmemiştir. Nesirde içerikten çok söyleyiş güzelliğine önem verilir. Bu dönemde düzyazı "inşâ", düzyazıyı yazana "münşî", düzyazıların toplandığı eserlere de "münşeât" adı verilir.

- Hatırlıyorum 2 Puan ☐
- Kısmen Hatırlıyorum 1 Puan ☐
- Hatırlamıyorum 0 Puan ☐

24 Tanzimat Dönemi'nde Batılı anlamda gezi yazısı örnekleri sanatçıların Avrupa'ya gidip orada edindikleri izlenimlerini yazmaları ile başlamıştır.

- Hatırlıyorum 2 Puan ☐
- Kısmen Hatırlıyorum 1 Puan ☐
- Hatırlamıyorum 0 Puan ☐

25 Cumhuriyet Dönemi'nde gezi türünde eser veren diğer yazarlar arasında "Düşsem Yollara Yollara" ile Haldun Taner, "Anadolu" ile Nahit Sırrı Örik, "Sovyet Rusya, Azerbaycan, Özbekistan, Bulgaristan, Macaristan" adlı eseri ile Melih Cevdet Anday, "Göz Ucuyla Avrupa" ile Yusuf Ziya Ortaç, "Canım Anadolu" ile Bedri Rahmi Eyüboğlu sayılabilir.

- Hatırlıyorum 2 Puan ☐
- Kısmen Hatırlıyorum 1 Puan ☐
- Hatırlamıyorum 0 Puan ☐

DEĞERLENDİRME ÖLÇEĞİ

PUAN	PUAN	PUAN	TOPLAM PUANINIZ
00-32	33-40	41-50	
KONUYU TEKRAR ETMELİSİNİZ	ÇALIŞMALISINIZ	ÇOK İYİ	

1, 2, 3, 4, 5, 6,7, 8, 9, 10, 11, 12 maddelerin konu özeti

13, 14, 15, 16, 17, 18, 19 maddelerin konu özeti

20, 21, 22, 23 , 24, 25 maddelerin konu özeti

Eşleştirme -I

Aşağıda verilen I. sütundaki ifadeleri II. sütundaki ifadeler ile eşleştiriniz.

1	*Boğaziçi Yalıları*	Oktay Akbal	A
2	*Anı Değil Yaşam*	Yahya Kemal Beyatlı	B
3	*Yılanlı Kuyudan*	Yakup Kadri Karaosmanoğlu	C
4	*Üç Nesil*	Halide Edip Adıvar	Ç
5	*Zoraki Diplomat*	Necip Fazıl Kısakürek	D
6	*Siyasi ve Edebî Portreler*	Salâh Birsel	E
7	*Mor Salkımlı Ev*	Ahmet İhsan Tokgöz	F
8	*Ah Beyoğlu Vah Beyoğlu*	Muallim Naci	G
9	*Matbuat Hatıralarım*	Abdülhak Şinasi Hisar	H
10	*Ömer'in Çocukluğu*	Refik Halit Karay	I

Eşleştirme-II

Aşağıda verilen I. sütundaki ifadeleri II. sütundaki ifadeler ile eşleştiriniz.

1	Haber toplama, yayma ve üyelerine dağıtma işiyle uğraşan kuruluş	İktibas	A
2	Gazetelerin birinci sayfasındaki logonun üzerinde kullanılan başlık	Tekzip	B
3	Bir haberi yalanlama	Sürmanşet	C
4	Başka bir kaynaktan elde edilen yazının gazetede olduğu gibi yayımlanması	Asparagas	Ç
5	Haber metninden daha büyük harfli puntolarla dizilen, başlıktan sonra yer alan haber ayrıntısı	Dekroşe	D

Eşleştirme-II

Aşağıda verilen I. sütundaki ifadeleri II. sütundaki ifadeler ile eşleştiriniz.

6	Gazete ve dergilerde yan sütunlara taşan yazı	Sütun	E
7	Şişirme haber	Ajans	F
8	Gazete, dergi, kitap vb. yazılı şeylerde sayfanın yukarıdan aşağıya doğru ayrılmış olduğu dar bölümlerden her biri	Tiraj	G
9	Gazete ve dergilerde baskı sayısı	Muhabir	H
10	Basın ve yayın organlarına haber toplayan, bildiren veya yazan kimse	Spot	I

Boşluk Doldurma

Aşağıda karışık olarak verilen kavramları cümlelerde doğru boşluklara yerleştiriniz.

Seyahat Jurnali	münşeât	*Babürname*	Ahmet Vefik Paşa	*Şecere-i Türk*
Bir Atlının Anıları	münşî	*Defter-i Amal*	*Kırk Yıl*	*Sağ İç*
Haber metni	*Tuna Kıyıları*	5N1K	anı	ters piramit
Portreler	gezi yazısı	*Mir'âtü'l-Memâlik*	*Bizim Yokuş*	inşâ
Avrupa'da Bir Cevelan	Haldun Taner			

1. Bir kimsenin başından geçen ya da yaşadığı dönemde tanık olduğu olayları ve durumları konu edindiği yazı türüne ..... denir.
2. Türk edebiyatında anı türünün ilk örneği ..... adlı eserdir.
3. XVII. yüzyılda Ebul Gazi Bahadır Han'ın yazdığı ..... yer yer anı özelliği taşıyan bir tarih kitabıdır.
4. Daniel Defoe'nun (Denyıl Döfo) ..... adlı eseri roman biçiminde yazılmış ilk anı örneklerindendir.
5. Ziya Paşa'nın ....., Yusuf Ziya Ortaç'ın ..... ve ..... adlı eserleri edebiyatımızda anı türünün önemli örneklerindendir.
6. Halit Ziya Uşaklıgil'in ..... adlı eseri, Batılı anlamda anı türünün ilk örnekleri arasındadır.
7. Orhan Kemal'in ..... adlı hikâyesi, çocukluğuna ait hikâyeleri anlatmaktadır.
8. .....; bir olay ve olgu üzerine elde edilen bilgilerin gazete, dergi gibi yayın organları ya da televizyon, radyo gibi iletişim araçlarıyla topluma duyurulması amacıyla hazırlanan yazılı metinlere denir.
9. Haberin yazımı açısından günümüzde kullanılan en geçerli yöntem, ... kuralıdır.
10. Habere yönelik bilgilerin, hedef kitlenin ilgisine göre en önemliden daha az önemliye doğru bir sıralanması tekniğine ..... denir.
11. Bir yazarın çeşitli sebeplerle yurt içinde ve yurt dışında gittiği yerlerdeki gözlem, tespit, deneyim ve yorumlarını canlı ve etkileyici bir dille aktardığı yazı türüne ..... denir.
12. Türk edebiyatında ilk seyahatname, Seydi Ali Reis'in seyahatlerini anlatan ..... adlı eserdir.
13. Divan edebiyatında düzyazıya ....., düzyazıyı yazana, ..., düzyazıların toplandığı eserlere de ..... adı verilir.
14. XIX. yy.ın sonlarında yayımlanan Ahmet Mithat Efendi'nin ..... ile Direktör Ali Bey'in ..... adlı eserleri önemli gezi eserlerindendir.
15. ....., Cumhuriyet Dönemi'nde yazmış olduğu "Frankfurt Seyahatnamesi" ve "Bize Göre" adlı eserinde yurt dışı gözlemlerine yer vermiştir.

Aşağıda yer alan çoktan seçmeli soruları cevaplayınız.

1. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde bilgi yanlışı vardır?

A) XVII. yüzyılda Antoine Hamilton'un "Gramont Kontu'nun Anıları" adlı eseri anı türünün ilk örneklerindendir.

B) Evliya Çelebi; "Seyahatname" adlı eserinde gittiği yerlerin tarihini, coğrafyasını, iklim ve doğasını, gelenek ve göreneklerini araştırıp yazmıştır.

C) XVII. yüzyılda Ebul Gazi Bahadır Han'ın yazdığı "Cihannüma" yer yer anı özelliği taşıyan bir tarih kitabıdır.

D) Cenap Şahabettin'in bir Avrupa gezisindeki izlenimlerini anlattığı "Avrupa Mektupları" önemli gezi yazısı eserlerindendir.

E) Azra Erhat, gezi yazılarını "Mavi Anadolu" ve "Mavi Yolculuk" adlı eserlerde toplamıştır.

2. İşte Ekim 1917 ortalarında İstanbul'dan Halep'e geldiğim zaman, Suriye'deki genel durum bu merkezde idi. Mustafa Kemal Paşa ile o sırada uzun uzadıya görüşmelerde bulunduk. General Falkenhayn'ın, memleketin başına Allah tarafından en son bir bela olmak üzere yaratıldığına karar verdik. Mustafa Kemal Paşa, bu adamın maiyetinde katiyen hizmet edemeyeceğini anlıyor; ben de General Falkenhayn Suriye'de bulundukça üç sene içerisinde orada kurduğum nüfuzun kaybolacağına ve bundan memleket için giderilemeyecek kötülükler meydana geleceğine inanmış bulunuyordum.

Bu parça aşağıdaki metin türlerinin hangisinden alınmış olabilir?

A) Sohbet

B) Anı

C) Deneme

D) Gezi yazısı

E) Biyografi

3. Aşağıdakilerden hangisi anı türünde yazılmış eserlerden biri <u>değildir</u>?

A) Falih Rıfkı Atay - *Yolcu Defteri*

B) Halit Ziya Uşaklıgil - *Saray ve Ötesi*

C) Yusuf Ziya Ortaç - *Portreler*

D) Ziya Paşa - *Defter - i Amal*

E) Şevket Süreyya Aydemir - *Suyu Arayan Adam*

4. Erciş Kalesi birçok zaman onun bunun elinde kalmış, sonunda 521 senesinde Kılıç Arslan Şah'ın eline geçmiştir. O da burada bir kale inşa ettirerek burayı geliştirmiştir. Kale, sonra yine hükümdardan hükümdara geçmiştir. Bunlardan Karakoyunlu şahlarından Kara Yusuf Şah da burayı pek geliştirdiyse de Timur gelince Kale'yi harabeye döndürmek istemiş. 955 tarihinde Süleyman Han, Acem diyarından gelip bu Erciş Kalesi'ni Acem elinden "aman" ile alıp yeniden güzelleştirmiştir.

Bu parça aşağıdaki metin türlerinin hangisinden alınmış olabilir?

A) Makale

B) Anı

C) Günlük

D) Gezi yazısı

E) Sohbet

5. Haber yazısı ile ilgili bilgilerden hangisi <u>yanlıştır</u>?

A) Başlık, yazının konusunu ortaya koymalı ve dikkat çekici olmalıdır.

B) Haberin içeriği, 5N1K sorularına cevap verecek şekilde hazırlanmalıdır.

C) Anlatıcı, haberi etkili kılmak için kendi düşüncelerine yer vermelidir.

D) Açık, akıcı, yalın ve duru bir anlatım kullanılmalıdır.

E) Bilinenin ve alışılmışın dışında olan olay ya da durum anlatılmalıdır.

6. Aşağıdaki açıklamalardan hangisi ayraç içindeki terimle <u>uyuşmamaktadır</u>?

A) Haber toplama, yayma ve üyelerine dağıtma işiyle uğraşan kuruluş (Ajans)

B) Gazetelerin birinci sayfasındaki logonun üzerinde kullanılan başlık (Manşet)

C) Basın ve yayın organlarına haber toplayan, bildiren veya yazan kimse (Muhabir)

D) Gazete ve dergilerde yukarıdan aşağıya doğru ayrılmış dar bölüm (Sütun)

E) Birçok kişiyi ilgilendiren, etkileyen, heyecan uyandıran haber (Sansasyonel)

7. Aşağıdaki eserler türleri bakımından ikişerli gruplandırıldığında hangisi dışta kalır?

A) *Abbas Yolcu*
B) *Kahveler Kitabı*
C) *Zoraki Diplomat*
D) *Anadolu Notları*
E) *Kırık Hayatlar*

8. Sesli, sessiz, hüzünlü, neşeli, tam elli altı yıl geçmiş. Çağdaş arkadaşlarımla ilk şairlik devrimiz. "Rübab" mecmuasından ayrıldıktan sonra, "Safahat" isimli bir mecmua çıkacağını haber almış ve hemen idarehanesine damlamıştık. Ebussuut Caddesi'nde *Bizim Yokuş*'tan girince solda bir bina. Bu mecmuayı galiba bir ortakla Orhan Seyfi çıkarıyordu, zaten ondan sonra da mecmua çıkarmakta rekoru kırmıştı. Biz leylekler gibi "Safahat"a göçmen olunca hepimizin ağabeyisi Şahabettin Süleyman da bizi yalnız bırakmamıştı. Onu yanımızda görünce ben Hakkı Tahsin, Ali Naci, Salâhattin Enis sevinç içinde idik.

Bu parça ile ilgili

I. Yaşanılan olaylar günü gününe kaleme alınmıştır.

II. Bir dönemin edebiyat dünyasına ışık tutmaktadır.

III. Samimi, açık ve yalın bir dil kullanılmıştır.

ifadelerinden hangileri doğrudur?

A) Yalnız I
B) Yalnız II
C) Yanız III
D) I ve II
E) II ve III

9. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde yazım yanlışı <u>yoktur</u>?

A) Ahmet te bu konuda benim gibi düşünüyor.
B) Oysa ki en çok onunla ilgilenirdi annesi.
C) Evi temizlemek için marketten arapsabunu aldım.
D) Hukukun herkes için gerekli olduğunu bilmelisin.
E) Anladımki hayatımdaki en önemli insan kızımdı.

10. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde bilgi yanlışı vardır?

A) Türk edebiyatında ilk seyahatname, Seydi Ali Reis'in seyahatlerini anlatan "Mir'âtü'l-Memâlik" adlı eserdir.
B) Halit Ziya, "Frankfurt Seyahatnamesi" ve "Bize Göre" adlı eserlerinde yurt dışı gözlemlerine yer vermiştir.
C) Evliya Çelebi'nin yolculuk notlarını topladığı on ciltlik "Seyahatname"si, Türk edebiyatının gezi yazısı türündeki önemli eseridir.
D) XIX. yy.ın sonlarında yayımlanan Ahmet Mithat Efendi'nin "Avrupa'da Bir Cevelan" adlı eseri bu yüzyılın önemli gezi eserlerindendir.
E) Falih Rıfkı Atay'ın "Denizaşırı", "Bizim Akdeniz", "Tuna Kıyıları", "Yolcu Defteri" gezi türünün önemli eserlerindendir.

11. (I) Bir gün mektebe giderken yolda Ali Canip'e rastlamıştım. (II) Bana Ömer Seyfettin'in çok hasta olduğunu söyledi. (III) İki gün sonra kendisini görmeye gidemeden öldüğü haberini aldım. (IV) Hastalanmadan on beş gün önce Şemsitap Mahallesi'ndeki odamda misafir olmuştu. (V) İki saat baş başa, bir mangal karşısında; memleketten, harpten ve edebiyattan konuşmuştuk.

Bu parçada numaralandırılmış cümlelerin hangisi yapısı bakımından diğerlerinden faklıdır?

A) I B) II C) III D) IV E) V

12. Faruk Nafiz; "Dönmiyen yolculara ağlıyan yaslı yollar" diye anlattığı bu yolu, vaktiyle bir yaylının şiltesine uzanarak "kendini tekerleğin sesine kaptırarak" geçmiş olmasaydıda benim bindiğim otoray içinde tayyarede gibi geçseydi bu acı gurbet şiirini bilmem yaza bilirmiydi?

Bu parçada aşağıdakilerden hangisiyle ilgili bir yazım yanlışı <u>yoktur</u>?

A) Bağlaçların yazımı
B) Birleşik sözcüklerin yazımı
C) Edatların yazımı
D) Ek fiilin yazımı
E) Olumsuzluk ekinin yazımı

13. I. Nil Nehri etrafında ortaya çıkan Mısır medeniyeti, İlk Çağ'daki en büyük medeniyetlerden biridir.

II. Talas Savaşı, kültür tarihi açısından da önemli gelişmelere yol açmıştır.

III. İlk yerleşimler, 12 bin yıl önce Anadolu'nun güney doğusunda ortaya çıkmıştır.

IV. Çatalhöyük'te 2013'te yapılan kazılar, höyüğün en önemli buluntularını açığa çıkarmıştır.

V. Ay ve Güneş tutulmalarını hesaplayan medeniyetler; Merkür, Venüs gibi gezegenlerin de varlığından haberdardır.

Numaralanmış cümlelerin hangisinde yazım yanlışı vardır?

A) I B) II C) III D) IV E) V

14. I. Yer altı kaynaklarını işleyen insan, toprak örtüsüne ve biyolojik çeşitliliğe zarar vermiştir.

II. Uzay, içerisinde sayısız gök cisminin yer aldığı uçsuz bucaksız bir boşluktur.

III. Dadım Zeynep, ben doğduğum zaman aileye girmiş bir Arnavut kızıydı.

IV. Boğazlayan'da iki ay öğretmenlik yaptıktan sonra hastalanmış, sanatoryuma dönmüştüm.

V. Ceketimin yakasını, pantolonumun diz kapaklarını saatlerce sildim.

Numaralanmış cümlelerle ilgili aşağıdakilerden hangisi <u>yanlıştır</u>?

A) Birinci cümlede özne zincirleme isim tamlamasıdır.
B) İkinci cümlenin yüklemi sıfat tamlamasıdır.
C) Üçüncü cümle yükleminin türüne göre isim cümlesidir.
D) Dördüncü cümle öznesi ortak sıralı cümledir.
E) Beşinci cümlede nesne isim tamlamaları şeklindedir.

15. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde noktalama yanlışı yapılmıştır?

A) Eski bir İstanbul sokağını andıran tenha, temiz, loş bir sokakta yaşıyordu.
B) Avrupa Birliği'ne üye ülkelerle ilgili bir araştırma yapmak için kütüphaneye gitti.
C) Yağmur yağdı mı bir hüzün kaplar evimin her yerini.
D) Mutfağın duvarları üzerinde dizili duran elli, altmış tatlı ve pasta kabı vardı.
E) Elbette, sen gelinceye kadar hiçbir şey söylemeyeceğim ona.

16. Meydanın kıyısındaki bir kahveye oturup, çayımı yudumlayarak çevreyi gözlemlemeye başladım.

Bu cümleyle ilgili aşağıdakilerden hangisi <u>söylenemez</u>?

A) Belirtili isim tamlaması vardır.
B) Birden fazla fiilimsi vardır.
C) Yönelme eki almış isim-fiil vardır.
D) Öge ortaklığı bulunan sıralı cümledir.
E) Birden fazla sıfat almış sözcük vardır.

17. Aşağıdaki cümlelerin hangisinin özelliği parantez içinde yanlış verilmiştir?

A) Ne zaman döneceğini bana söylemeden yanımdan ayrıldı. (Birleşik cümle)
B) Elimde büyük bir şairin harikulade bir kitabı var. (İsim cümlesi)
C) Sıla, bu sabah bahçedeki çiçekleri suladı; meyveleri topladı. (Sıralı cümle)
D) Ertesi sabah erkenden evden çıktım. (Basit cümle)
E) Belki de gönül gençlik istiyor şiiri sevmek için. (Eksiltili cümle)

18. 2019 TYT

Yeni aldığı ve çok sevdiği ayakkabısının bir teki futbol oynarken yırtılan çocuk ( ) ayakkabıcıya ( ) yeni ayakkabı bakmaya gitti. Ayakkabının üzerindeki fiyatı okudu. Bir an üzüldüğünü belli ederek vitrinden uzaklaştı. Durumu gören ayakkabıcı:

— Baktığın model sana çok yakışır ( ) denemek ister misin?

Çocuk başını sallayıp:

— Üzerindeki fiyata göre almam mümkün değil ki ( ) Zaten bir tekini alacağım.

Dükkân sahibi:

— Amma yaptın ha ( )

Bu parçada parantezle ( ) belirtilen yerlere, aşağıdaki noktalama işaretlerinden hangisi sırasıyla getirilmelidir?

A) (;) (,) (,) (!) (!..)
B) (,) (;) (;) (...) (.)
C) (;) (,) (,) (...) (!)
D) (,) (;) (,) (!) (.)
E) (;) (,) (;) (.) (!..)

19. Okumaktan elde edilecek en büyük fayda, disiplinli bir kafaya sahip olmaktır.

Bu cümlenin özellikleri aşağıdaki seçeneklerin hangisinde doğru olarak verilmiştir?

A) Olumlu / devrik / bağlı / fiil
B) Olumlu / kurallı / sıralı / isim
C) Olumsuz / kurallı / birleşik / fiil
D) Olumlu / kurallı / birleşik / isim
E) Olumsuz / devrik / sıralı / fiil

20. I. Kelimelerin kökleri, gövdeleri ve eklerini birbirinden ayırmak için kullanılır.

II. Ögeleri arasında virgül bulunan sıralı cümleleri birbirin den ayırmak için konur.

III. Alıntılarda başta, ortada ve sonda alınmayan kelime veya bölümlerin yerine kullanılır.

IV. Adres yazarken apartman numarası ile daire numarası arasına ve semt ile şehir arasına konur.

Numaralanmış cümlelerde aşağıdaki noktalama işaretlerinden hangisiyle ilgili bilgi <u>verilmemiştir</u>?

A) Noktalı virgül
B) Üç nokta
C) Kısa çizgi
D) Virgül
E) Eğik çizgi

21. I. Resim sanatının yarısı biçim ise öteki yarısı da renktir.

II. Sürekli yeni biçimler arkasında koşan ressam, en güvendiği renklerle yola çıkar.

III. Duvarları baştan başa güzel resimlerle donatılmış bir hastanede, hastalar daha çabuk iyileşir.

IV. Bir deniz kıyısı tasarlayın ki her yer çakıl taşlarıyla dolu olsun.

V. En usta ressamların tablolarındaki bütün renkleri sayalım.

Numaralanmış cümlelerde ilgili aşağıdakilerden hangisi <u>yanlıştır</u>?

A) Birinci cümle yapısına göre bağlı cümledir.
B) İkinci cümlede birden fazla yan cümlecik vardır.
C) Üçüncü cümlede sıfat-fiile yer verilmiştir.
D) Dördüncü cümle ki'li birleşik cümledir.
E) Beşinci cümle olumlu fiil cümlesidir.

Aşağıdaki metni okuyunuz ve soruları bu metne göre cevaplayınız.

BABAMIN VASİYETİ

Hayatımın on dördüncü kışına yeni giriyordum. Askerî Rüştiyenin en tembel öğrencisiydim. Yalnız matematiğe doğuştan bir anıklığım, şiir ve edebiyata da tutkulu bir isteğim vardı. Matematikle ilgili dersler tembelliğime engel değildi. Çünkü problemleri yorulmadan çözüyor, teoremleri yorulmadan ispat edebiliyordum. Şiire, edebiyata dair kitaplardan büyük zevk aldığım için bunları okumaktan hiç bıkmaz, usanmazdım. Diğer derslere gelince, bunlar o zamanın pedagojisine göre, ezberciliğine dayandığından bunlardan da mümkün olduğu kadar sıkılır, tiksinir ve kaçardım.

Babam o zamanın başka babalarına pek benzemezdi. Dindarlıkla hür düşünüşü nefsinde birleştiren bir zat, batıl fikirlerin eskilerinden de yenilerinden de kendini kurtarabilmişti. Daha yedi sekiz yaşlarında iken Şah İsmailleri, Âşık Keremleri okuyup ağladığımı işiten bir dostu, beni bu aşk kitaplarını okumaktan men etmesini, bunların yerine ciddi kitaplar okutturmasını salık vermişti. O: "Bir çocuk hangi kitapları anlar ve zevk alırsa onu okuyabilir. Anlamadığı, hoşlanmadığı kitapları okutursanız kitaplardan nefret eder." diye cevap vermişti. Gerçekten, ben zevk aldığım kitapları okumakta serbest bırakıldığım için âşık kitaplarından tiyatro ve hikâye kitaplarına, onlardan sonra sade şiirlere ve romanlara, daha sonra edebî eserlere, nihayet tarihî, ilmî, ve felsefi kitaplara çıkabildim. Babam beni okumalarımda serbest bırakmakla beraber psikolojik anlarda ruhta yeni melekeler meydana getirecek kuvvetli tesirler yapmak fırsatını da kaçırmazdı.

Bir akşam mektepten eve dönünce babamı çok üzülmüş ve tasalı buldum. Beni görünce "Gel, sana çok kederli bir haber vereceğim. Çok ağlayacak, çok matem tutacaksın! Bugün, senin ve bütün arkadaşların için büyük bir matem günüdür. Çünkü en büyük hocanız ve milletin en büyük adamı Namık Kemal vefat etti." dedi.

Namık Kemal'i eserleriyle tanırdım. Fakat böyle en büyük hoca ve en büyük adam olduğunu bilmiyordum. Babam bana onun mücadelelerini, gayelerini acıklı ve üzgün bir dille anlattı. Ve dedi ki: "İşte sen bu adamın arkasından gideceksin. Onun gibi vatanperver, onun kadar hürriyetperver olacaksın!"

Telkinin zamanı ve tarzı iyi seçilmişti. Bu sözler o kadar tesirliydi ki ruhumda âdeta yeni bir meleke, o zamana kadar bilinmeyen mefkûre meselesi yarattı. Bu andan itibaren şuurlu bir hürriyetperver, uyanık bir vatanperver gibi düşünmeye; hürriyet, vatan, millet mefkûrelerini her şeyin üstünde görmeye başladım. Ruhum, yaratıcı bir hamle ile birdenbire değişti.

Ziya Gökalp

1. **Metnin konusundan hareketle türünü belirleyiniz.**

.....
.....
.....
.....
.....
.....

2. **Metinde babanın çocuğuna verdiği öğüt nedir?**

.....
.....
.....
.....
.....
.....

3. "Diğer derslere gelince, bunlar o zamanın pedagojisine göre, ezberciliğine dayandığından bunlardan da mümkün olduğu kadar sıkılır, tiksinir ve kaçardım." **cümlesindeki noktalama işaretlerini günümüzdeki kullanımları açısından değerlendiriniz.**

.....
.....
.....
.....
.....
.....

4. "Babam beni okumalarımda serbest bırakmakla beraber psikolojik anlarda ruhta yeni melekeler meydana getirecek kuvvetli tesirler yapmak fırsatını da kaçırmazdı." **cümlesini yapısına, yükleminin yerine, yükleminin türüne ve anlamına göre inceleyiniz.**

Yapısına göre: .....

Anlamına göre: .....

Yükleminin yerine göre: .....

Yükleminin türüne göre: .....

Aşağıdaki cümleleri yapısı, anlamı, yükleminin yeri ve türü bakımından inceleyiniz.

- Devlet ve toplum hayatının düzenli bir şekilde ilerlemesi, uygulamaya konulacak hukuk sistemi ile gerçekleşebilir.

  Yapısına göre: .....

  Anlamına göre: .....

  Yükleminin yerine göre: .....

  Yükleminin türüne göre: .....

- İnsanın, kendisi ve çevresi hakkında bilgi sahibi olması; iç ve dış uyaranların farkına varması bilincini oluşturur.

  Yapısına göre: .....

  Anlamına göre: .....

  Yükleminin yerine göre: .....

  Yükleminin türüne göre: .....

- Görüşlerimizin oluşmasında; alınan eğitimin ve içinde bulunulan kültürün, sosyal çevrenin etkisi vardır.

  Yapısına göre: .....

  Anlamına göre: .....

  Yükleminin yerine göre: .....

  Yükleminin türüne göre: .....

- Sözcük dağarcığımız düşünmeyi, düşünme süreci sözcük dağarcığımızı çoğaltır.

  Yapısına göre: .....

  Anlamına göre: .....

  Yükleminin yerine göre: .....

  Yükleminin türüne göre: .....

- Birey, dili tek başına ne yaratabilir ne de değiştirebilir.

  Yapısına göre: .....

  Anlamına göre: .....

  Yükleminin yerine göre: .....

  Yükleminin türüne göre: .....

- Onu çamlığın sonundaki alçak duvara dayalı bir tahtaya tırmanırken yakaladı.

  Yapısına göre: .....

  Anlamına göre: .....

  Yükleminin yerine göre: .....

  Yükleminin türüne göre: .....

- Düşüncenin, isteğin ve iradenin olmadığı yerde özgürlük olmaz.

  Yapısına göre: .....

  Anlamına göre: .....

  Yükleminin yerine göre: .....

  Yükleminin türüne göre: .....

Aşağıdaki metni okuyarak soruları cevaplayınız. (Alıntılanan metnin aslına sadık kalınmıştır.)

PARİS

Şimdiye değin çok sözünü ettiğim için, dış ülkelerde en çok sevdiğim kentin Paris olduğu anlaşılmıştır herhâlde. Sâdece benim duyduğum bir sevgi değildir bu. Avrupa'ya gidenlerin çoğu, kimi zaman tamamıyla saçma nedenlerden ötürü, Paris sevgimi paylaşırlar. Kültürsüzler, eğlence merkezlerinden, lüks mağazalarından, şık ve güzel kadınlarından ötürü Paris'e ayılıp bayılırlar. Kültürlüler de, müzelerinden, sanat galerilerinden, konser salonlarından ötürü bu kente hayrandırlar. Oysa, bunlardan hiçbiri olmasa, Paris gene Paris olurdu. Çünkü Paris'in gerçek büyüsü sokaklarındadır. "Büyü" sözcüğünü çok bilinçli olarak kullandım. Nedeni de, bu kentin sokaklarında açık seçik açıklayamayacağım gizemli bir çekicilik bulunmasıdır. Bugüne değin gördüğüm hiçbir sokakta Mouffetard'm ya da Contrescarpe'ın büyülü havasını bulamadım.

"Paris sokakları" derken, kentin bütün sokaklarından söz ettiğim sanılmasın. Bunları, bıkmadan usanmadan sabahtan akşama kadar Paris'te yürüyen arkadaşım Müntekim Ökmen bilir ancak. Onunla aynı günlerde orada bulunduğumuz zaman, bana rehberlik eder; ayak basmadığım mahallelerde, inanılmaz güzellikte köşeler, küçük parklar, evler gösterirdi. Bense, sâdece Seine'in sol kıyısında, Quartier Lâtin'de, Montparnasse'ta, nehrin rıhtımlarında, ile de la Cite'de, ile St.- Louis ve köprülerde gezerdim. Sivri burnuyla nehre uzanan ile de la Cite'yi, üstündeki o eşsiz katedrali taşıyarak, yelken açmış giden görkemli bir gemiye benzetirdim.

(...)

Paris'te yalnız Seine ve rıhtımları değil, kanallar da güzeldir. Örneğin St.-Martin Kanalı, irili ufaklı teknelerle doludur. Kıyısındaki çocuk bahçesinde kurulan küçük korsan gemisine, yalnız çocuklar değil, ben de bayıldım. Yaşımdan başımdan utanmasam, onlarla birlikte ben de binecektim o gemiye. Kanalın kıyısında çok hoşuma giden başka bir şey de, Parislilerin sinema sanatına vefasını kanıtlayan Hotel du Nord tabelâsı oldu. Otelin çoktan yıkıldığı belliydi. Ama Marcel Carne'nin 1938'de çevirdiği filmin anısına, aynı yerde bir tuğla duvar örülmüş; bu duvara Hotel du Nord tabelâsı asılmıştı. Aradan yarım yüzyıldan fazla geçtiği halde, o filmde, özellikle Arletti ile Louis Jouvet'nin, seyircileri nasıl büyülediklerini hâlâ unutamam.

Paris'in metro istasyonları her zaman canlı ve ilginçtir. Hele gece yarısına doğru büsbütün renklenirler. Paçavralara sarılıyaşlı evsiz barksızlar, yerlere ya da banklara uzanıp uyurlar. Kimileri, tencerelerini küçük gaz tüplerinin üstüne koyup yemek pişirir. Tamtamdan tutun da duygusal Fransız şarkılarına kadar her türlü ses duyulur. Tek duyulmayan şey klâsik müziktir. Ama günün birinde onu da duydum: Bir de baktım, ayakta durmuş, önünde nota sehpası, kemanıyla Mozart çalan genç bir kız. İşte o kızı hiç unutamıyorum. Orada müzik yapan saçlı sakallı gençlere, hippi kılıklı kadınlara hiç mi hiç benzemiyordu. Bambaşka bir çevreden geldiği besbelliydi. Gri bir tayyör, beyaz bir gömlek giymiş, güzel saçlarını alçak bir topuzla ensesinde toplamıştı. Utana utana eğildim, önündeki boş çanağa birkaç frank bıraktım. Bir metro istasyonunun gürültüsü ortasında; ter ter tepinen tamtamlar, elektrik gitarlı pop şarkıcıları, hokkabazlar, cambazlar arasında değil de, kültürlü ve kibar ailesinin salonunda keman çalıyordu sanki. O solgun yüzlü incecik kızın, o salondan bu metro istasyonuna, ayakta dimdik durduğuna göre nasıl düştüğünü demeyeceğim, nasıl geldiğini hüzünle düşünüp dururum hâlâ.

(...)

Mîna Urgan, ***Bir Dinozorun Gezileri***

1. *Paçavralara sarılı yaşlı evsiz barksızlar, yerlere ya da banklara uzanıp uyurlar. Kimileri, tencerelerini küçük gaz tüplerinin üstüne koyup yemek pişirir. Tamtamdan tutun da duygusal Fransız şarkılarına kadar her türlü ses duyulur.* **gibi bilgilendirici ifadelerin kullanılmasının metinde anlatılanlara katkısı nelerdir? Görüşlerinizi gerekçeleriyle belirtiniz.**

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

2. **Okuduğunuz metinde, yazarın yorum içeren ifadeleri fazla kullanması okuyucuyu ve metni nasıl etkileyebilir? Düşüncelerinizi nedenleriyle açıklayınız.**

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

3. **Metinden alınan aşağıdaki yorum içeren parçaları, kendi yorumlarınızla geliştirerek yeniden yazınız.**

a) Paris'in gerçek büyüsü sokaklarındadır. "Büyü" sözcüğünü çok bilinçli olarak kullandım. Nedeni de bu kentin sokaklarında açık seçik açıklayamayacağım gizemli bir çekicilik bulunmasıdır.

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

b) Paris'in metro istasyonları her zaman canlı ve ilginçtir. Hele gece yarısına doğru büsbütün renklenirler.

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

1. Yönerge Aşağıdaki soruyu cevaplayınız.

"Madagaskar" denince aklınıza ne geliyor? Yazınız.

.....

.....

.....

2. Yönerge Aşağıdaki görselleri inceleyiniz ve haber metnini okuyunuz. Metinden ve görsellerden hareketle soruları cevaplayınız. (Metin, aslına sadık kalınarak alınmıştır.)

Türk milletinin vefası, TRT Belgesel'in ilgiyle takip edilen yapımı "Su Savaşları"nda gözler önüne seriliyor.

Su uzmanı Çağlar ve mekaniker Hakan, Kurtuluş Savaşı'na uzaklardan destek olan Madagaskar'ın Fanehivola köyü halkına temiz su götürmek ve minnet borcunu ödemek için yola çıkıyor. Dünyanın çeşitli bölgelerinde su sıkıntısı çeken insanların suya ulaşmasının hikâyesini ekrana taşıyan "Su Savaşları" belgeseli dokuzuncu bölümde Madagaskar'ın Fanehivola köyüne doğru yola çıkıyor. "Su Savaşları" ekibinin bu kez yolculuklarının amacı sadece susuz bir bölgeye su sağlamak değil; aynı zamanda Türk milleti adına teşekkür etmek ve hiçbir iyiliğin karşılıksız kalmayacağını izleyenlere göstermek oluyor.

Minnet borcu ödeniyor.

Kurtuluş Savaşı sırasında Anadolu'nun işgal altında olduğunu ve Türk milletinin düşmanlara karşı çetin bir mücadele verdiğini duyan Madagaskarlı köylüler sömürge altında olmalarına rağmen varlarını yoklarını Türkiye'ye göndererek yardım ettiler. "Su Savaşları" dokuzuncu bölümünde, köylülerin su sorununu çözerek onlara bu iyilikleri karşılığında teşekkür etmek istiyor.

Zorlu görev

Okyanus kenarında yer alan köydeki yaşam koşulları çok zorlu. En büyük sorunları ise suya doğrudan ulaşım olmaması ve taşıma suyu ile hayatlarını devam ettirmek zorunda olmaları. Köydeki çocuklar her gün defalarca kovalarla su taşımak zorunda kalıyor. Köye en yakın su kaynağı ise bir saat uzaklıkta. Çağlar ve Hakan'ın görevi ise o suyu köye ulaştırmak. "Su Savaşları" ekibi bu köydeki su sorununu 1200 yıllarında Anadolu'da Artuklu Devleti zamanında yaşamış çok önemli bilim adamı olan Cezeri'nin piston yöntemini kullanarak çözmeye çalışıyor. Bu yöntemle uzak mesafedeki suyun kendi gücünden faydalanılarak irtifa kazanması ve bu sayede köye ulaşması için uğraşacaklar. Suyu köye getirmek için verilen mücadelenin her aşamasında onları zorluklar bekliyor. Fakat köydeki çocuklar dâhil herkes bu görevde ekibe destek oluyor.

Basından

Kelime Dağarcığı:

Cezeri: Ebû'l-İz İsmail İbni Rezzaz El-Cezerî 1136 -1206 yılları arasında bugünkü Şırnak Cizre'de yaşamış bir mucit ve mühendis olarak biliniyor. Sibernetik alanın kurucusu kabul edilen, fizikçi, robot ve "matrix" ustası bilim insanı El-Cezeri 1206'da Cizre'de öldü. **irtifa**: Yükseklik. **mekaniker**: Kuvvetlerin maddeler ve hareketler üzerine etkisini inceleyen fizik dalı uzmanı. **piston**: Bazı araçlarda, motorlarda bir silindir içinde düzenli hareket eden daha küçük çaplı silindir, itenek.

2. **a) Haber metnini okuduktan sonra Madagaskar hakkındaki düşünceleriniz değişti mi? Niçin?**

.....
.....
.....

b) Haber metninde yer alan **"Minnet borcu ödeniyor."** bölümünden hareketle Çağlar ile Hakan'ın yaptıklarının sadece bu minnet borcu olmadığını belirten bir haber metni yazınız.

.....
.....
.....

3. *Su Savaşları ekibi bu köydeki su sorununu 1200 yıllarında Anadolu'da Artuklu Devleti zamanında yaşamış çok önemli bilim adamı olan Cezeri'nin piston yöntemini kullanarak çözmeye çalışıyor. Bu yöntemle uzak mesafedeki suyun kendi gücünden faydalanılarak irtifa kazanması ve bu sayede köye ulaşması için uğraşacaklar. Suyu köye getirmek için verilen mücadelenin her aşamasında onları zorluklar bekliyor. Fakat köydeki çocuklar dâhil herkes bu görevde ekibe destek oluyor.*

Yukarıdaki metinde görüldüğü gibi su bulmak için her yolu deneyen Çağlar ve Hakan, gerektiğinde teknolojiden uzak yerlerde geleneksel metotları kullanmaktadır.

a) Çağlar ve Hakan'ın su bulma çabalarını günlük bir gazeteye manşet haber olarak hazırlayınız.

.....
.....
.....

b) Türk bilim insanı olarak tarihe geçen Cezeri'nin bulduğu piston yönteminin bir iyilik hareketi olan Su Savaşları'nda kullanılması hakkındaki görüşlerinizi yazınız.

.....
.....
.....

c) Böyle bir iyilik hareketinin dünyaya duyurulmasında en etkili yol ve yöntemler neler olabilir?

.....
.....
.....

4. Haber metninde Çağlar ile Hakan'ın içme suyu olmayan insanlara içme suyu temin ederek onlara iyilik yaptıkları görülmektedir. Eski zamanlarda da ramazan aylarında zengin insanlar esnafların veresiye defterlerini satın alır ve hayırda bulunurlarmış. Bu iki yardımın birincisi, haber türüne konu olurken diğeri özellikle gizli yapılmaktadır.

a) Bu iki bilgi arasında haber yapılma noktasındaki fark nedir?

.....
.....
.....

b) Bu gerçekten yola çıkarak Türk toplumunun manevi değerleri ile ilgili neler söyleyebilirsiniz?

.....
.....
.....

Doğru/Yanlış-I

Aşağıdaki sözcüklerin yazımının doğru olup olmadığını tespit edip işaretleyiniz. Yazımı yanlış olan sözcüklerin doğru şekillerini pembe kutuya yazınız.

ALTGEÇİT	D	Y ✓		ALT GEÇİT
ÖN SÖZ	D	Y		
BİR KAÇI	D	Y		
BASIM EVİ	D	Y		
YERALTI (Yüzey)	D	Y		
BAŞKAHRAMAN	D	Y		
HACIYATMAZ	D	Y		
AYAK ÜSTÜ	D	Y		
SÜTDİŞİ	D	Y		
ELOĞLU	D	Y		
ALBENİ	D	Y		
PEŞİSIRA	D	Y		
BALKÖPÜĞÜ	D	Y		

Doğru/Yanlış-II

Noktalama işaretlerinin kullanımı ile ilgili bilgiler doğru ise "D" yanlış ise "Y" kutucuğunu işaretleyiniz.

Küçük harfle yapılan kısaltmaların sonuna nokta konur.	D	Y
Özne olarak kullanıldıklarında bu, şu, o zamirlerinden sonra virgül konur.	D	Y
Kendisinden sonraki cümleye bağlı olarak ret, kabul ve teşvik bildiren *hayır, yok, evet, pekâlâ, tamam, hayhay, öyle* gibi kelimelerden sonra noktalı virgül konur.	D	Y
Tekrarlı bağlaçlardan önce ve sonra virgül konmaz.	D	Y
Ögeleri arasında virgül bulunan sıralı cümleleri birbirinden ayırmak için noktalı virgül konur.	D	Y
Cümle içerisinde özel olarak belirtilmek istenen sözler, kitap ve dergi adları ve başlıkları tırnak içine alınmaksızın eğik yazıyla dizilerek de gösterilebilir.	D	Y
Bilinmeyen, kesin olmayan veya şüpheyle karşılanan yer, tarih vb. durumlar için yay ayraç içinde soru işareti kullanılır.	D	Y
Soru bildiren ancak soru eki veya sözü içermeyen cümlelerin sonuna nokta konur.	D	Y
Adres yazarken apartman numarası ile daire numarası arasına ve semt ile şehir arasına virgül konur.	D	Y
Dil bilgisinde eklerin farklı biçimlerini göstermek için eğik çizgi kullanılır.	D	Y
Özel adlara getirilen yapım ekleri, çokluk eki ve bunlardan sonra gelen diğer ekler kesme işaretiyle ayrılmaz.	D	Y
Özel adlar yerine kullanılan "o" zamiri cümle içinde büyük harfle yazılır ve kendisinden sonra gelen ekler kesme işaretiyle ayrılır.	D	Y

Aşağıdaki bulmacayı çözerek anahtar kelimeyi bulunuz.

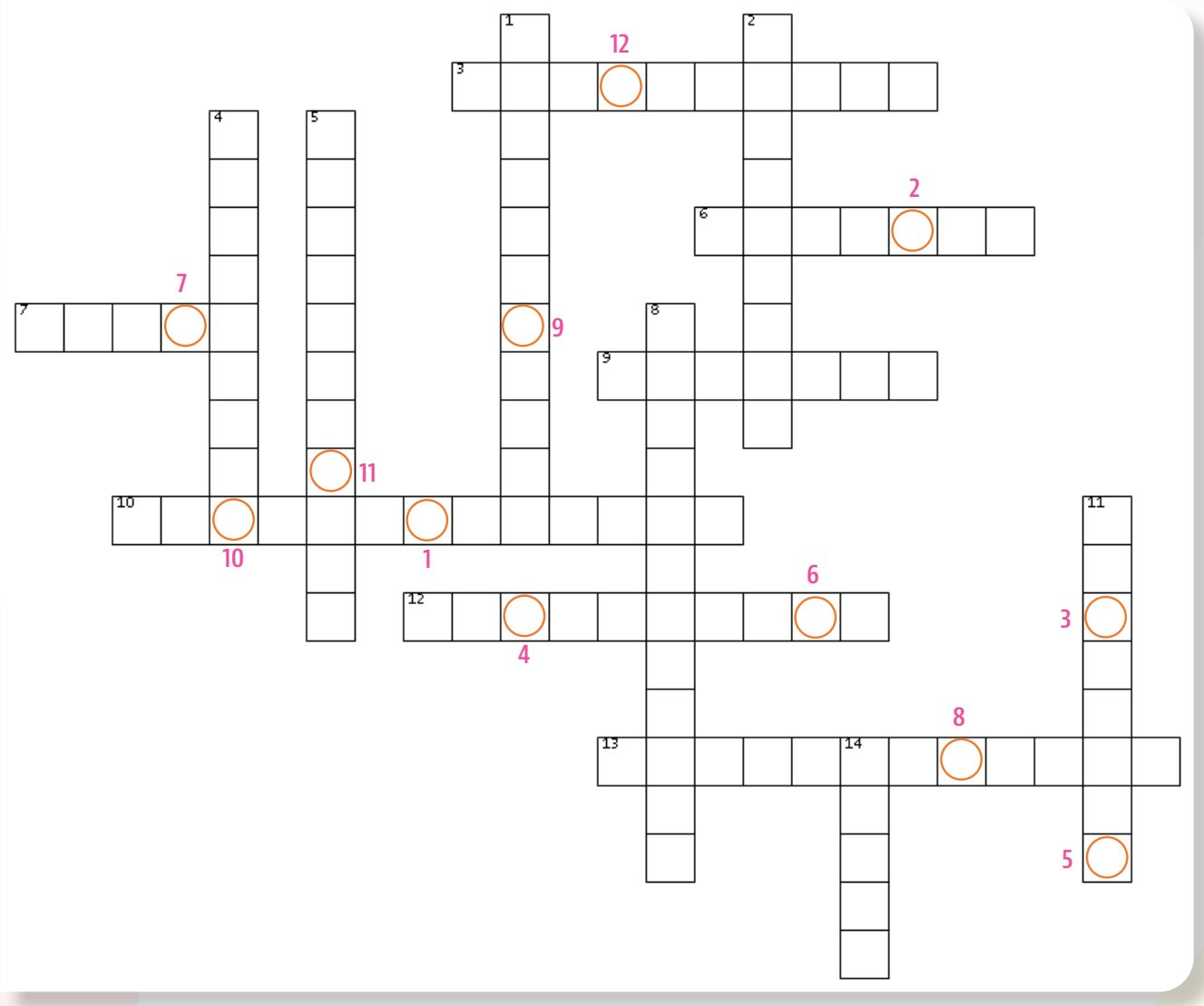

SOLDAN SAĞA

3. Falih Rıfkı Atay'ın "Tuna Kıyıları" adlı eserinin türü
6. Gazete ve dergilerde yan sütunlara taşan yazı
7. Bir olay ve bir olgu üzerine edinilen bilgi
9. 5N1K sorularından biri
10. "Ant" ve "Kaşağı" adlı eserlerin yazarı
12. Cenap Şahabettin'in Hicaz yolculuğunu anlatan gezi yazısı türündeki eseri
13. Anı türünün Batılı anlamda ilk örneklerinin verildiği dönem

YUKARIDAN AŞAĞIYA

1. Evliya Çelebi'nin yolculuk notlarını topladığı on ciltlik eseri
2. "Mavi Yolculuk" adlı eserin yazarı
4. Edebiyatımızda anı türünün en eski örneği
5. "Boğaziçi Şıngır Mıngır" adlı eserin yazarı
8. "Mir'âtü'l-Memâlik" adlı eserin yazarı
11. Reşat Nuri Güntekin'in gezi yazısı izleri taşıyan romanı
14. Gazete ve dergilerde baskı sayısı

ANAHTAR KELİME

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12

Kelime Avı

Aşağıdaki yazarların gezi yazısı türündeki eserlerini bulunuz.

Yusuf Ziya Ortaç	YGÖAARPZVALUCUU
Falih Rıfkı Atay	KRÖRRKEİGLZGÜDEMEE
Haldun Taner	OLLALRLAYAÜŞRESYDMAO
Azra Erhat	LUYMKCVİUAOL
Cenap Şahabettin	KMRAEPIPUALAURTV
Bedri Rahmi Eyüboğlu	NAIAMNDACUOL
İsmail Habip Sevük	TINUTZLYAYARRA
Nahit Sırrı Örik	NAAUODL
Fikret Otyam	IDDYEMİERNA
Ahmet Haşim	EKAHRMFFENSARUATTAYNİS

ANAHTAR KELİME

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14

CEVAP ANAHTARI

EŞLEŞTİRME - 1

1. H	6. B
2. A	7. Ç
3. D	8. E
4. I	9. F
5. C	10. G

EŞLEŞTİRME - 2

1. F	6. D
2. C	7. Ç
3. B	8. E
4. A	9. G
5. I	10. H

BOŞLUK DOLDURMA

1. anı
2. *Babürname*
3. *Şecere-i Türk*
4. *Bir Atlının Anıları*
5. *Defter-i Amal / Portreler / Bizim Yokuş*
6. *Kırk Yıl*
7. *Sağ İç*
8. Haber metni
9. 5N1K
10. ters piramit
11. gezi yazısı
12. *Mir'âtü'l-Memâlik*
13. inşâ / münşî / münşeât
14. *Avrupa'da Bir Cevelan / Seyahat Jurnali*
15. Ahmet Haşim

ÇOKTAN SEÇMELİ

1. C	12. D
2. B	13. C
3. A	14. A
4. D	15. D
5. C	16. D
6. B	17. E
7. E	18. A
8. E	19. D
9. D	20. D
10. B	21. A
11. E	

AÇIK UÇLU SORULAR - I

1. Yazar bu metinde çocukluk yıllarında babası ile yaşadığı bir olayı anlatmaktadır. Olay, üzerinden zaman geçtikten sonra kaleme alınmıştır. Bu sebeple anı özelliği taşımaktadır.
2. Metinde Ziya Gökalp'in babasının ona verdiği bir öğüt üzerine kurulmuştur. Ziya Gökalp'e babası, Namık Kemal'in yolundan gitmesini, Namık Kemal gibi vatanperver ve hürriyetperver bir insan olmasını öğütlemiştir.
3. "Diğer derslere gelince, bunlar o zamanın pedagojisine göre, ezberciliğine dayandığından bunlardan da mümkün olduğu kadar sıkılır, tiksinir ve kaçardım." cümlesinde zarf-fiilden ve edattan sonra virgül kullanılmıştır. Günümüzde TDK'ye göre cümlede bir tane zarf-fiil kullanışmışsa zarf-fiilden sonra virgül kullanılmaz. TDK'ye göre edatlardan sonra virgül kullanılmaz.
4. Yapısına göre: Girişik birleşik cümle
   Anlamına göre: Olumsuz cümle
   Yükleminin yerine göre: Kurallı cümle
   Yükleminin türüne göre: Fiil cümlesi

AÇIK UÇLU SORULAR - II

- Devlet ve toplum hayatının düzenli bir şekilde ilerlemesi, uygulamaya konulacak hukuk sistemi ile gerçekleşebilir.
  Yapısına göre: Girişik birleşik cümle
  Anlamına göre: Olumlu cümle
  Yükleminin yerine göre: Kurallı cümle
  Yükleminin türüne göre: Fiil cümlesi
- İnsanın, kendisi ve çevresi hakkında bilgi sahibi olması; iç ve dış uyaranların farkına varması bilincini oluşturur.
  Yapısına göre: Girişik birleşik cümle
  Anlamına göre: Olumlu cümle
  Yükleminin yerine göre: Kurallı cümle
  Yükleminin türüne göre: Fiil cümlesi
- Görüşlerimizin oluşmasında; alınan eğitimin ve içinde bulunulan kültürün, sosyal çevrenin etkisi vardır.
  Yapısına göre: Girişik birleşik cümle
  Anlamına göre: Olumlu cümle
  Yükleminin yerine göre: Kurallı cümle
  Yükleminin türüne göre: İsim cümlesi
- Sözcük dağarcığımız düşünmeyi, düşünme süreci sözcük dağarcığımızı çoğaltır.
  Yapısına göre: Yüklemi ortak sıralı cümle
  Anlamına göre: Olumlu cümle
  Yükleminin yerine göre: Kurallı cümle
  Yükleminin türüne göre: Fiil cümlesi
- Birey, dili tek başına ne yaratabilir ne de değiştirebilir.
  Yapısına göre: Bağlı cümle
  Anlamına göre: Biçimce olumlu, anlamca olumsuz
  Yükleminin yerine göre: Kurallı cümle
  Yükleminin türüne göre: Fiil cümlesi
- Onu çamlığın sonundaki alçak duvara dayalı bir tahtaya tırmanırken yakaladı.
  Yapısına göre: Girişik birleşik cümle
  Anlamına göre: Olumlu cümle
  Yükleminin yerine göre: Kurallı cümle
  Yükleminin türüne göre: Fiil cümlesi
- Düşüncenin, isteğin ve iradenin olmadığı yerde özgürlük olmaz.
  Yapısına göre: Girişik birleşik cümle
  Anlamına göre: Olumsuz cümle
  Yükleminin yerine göre: Kurallı cümle
  Yükleminin türüne göre: Fiil cümlesi

BECERİ TEMELLİ - I

1. Yazarın yorumlarından bağımsız salt bilgi vermeyi amaçlayan ifadeler, metnin güvenirliğini artırır. Aynı zamanda okuyucunun metinde anlatılan mekâna dair bilgi sahibi olmasını sağlayabilir. Mekânın nesnel olarak tanıtılmasına olanak vererek metnin açıklayıcı yönünü geliştirir. Cevap yoruma açıktır.
2. Yazar metinde yorumlarıyla edebî bir dil kullanarak kelimelere yeni anlamlar yükler. Böylece okuyucuya bir anlam zenginliği sunar. Metinde geçen bu yorumlar, gerçeği süsleyerek okuyucunun zihninde anlatılanların canlanmasını sağlar, ayrıca hayal ve düşünce dünyasını geliştirir. Cevap yoruma açıktır.
3. a) Paris'in en etkileyici mekânları sokaklarıdır. Bu kentin sokaklarında beni etkileyen, gizemli bir şeyler olduğuna inanırım.

   b) Paristeki metro istasyonları hareketliliğini hiçbir zaman yitirmez ve her zaman sizi şaşırtmaya muktedirdir. Gece yarısından sonra daha da ilginç izlenimler elde edebilirsiniz.

   Cevap yoruma açıktır.

BECERİ TEMELLİ - II

1. Yönerge

   Madagaskar Penguenleri filmi, Madagaskar maymunu ve Madagaskar'ın bir ada olduğu aklıma geliyor. Aklıma hiçbir şey gelmiyor.
2. Yönerge

   2. a) Evet, değişti. Çünkü onların bizim Kurtuluş Savaşımızda bize destek vermiş olması beni duygulandırdı. İyi ki onlara su temini noktasında yardım edebiliyoruz. Hayır, değişmedi. Çünkü Madagaskar halkının bize destek olduğunu biliyordum.

   b) Su insanların en temel ihtiyacıdır. Su temini ise bizler için bir insanlık görevidir. İnsanı yaşatmak ve insanlığa hizmet bir insanlık borcudur. Hayatın devamı için yapılabilecek en etkili iyilik yolu onların su ihtiyacını karşılayabilmektir.

   3. a) Bilgi, sabır ve emeğin suyla buluşması. Suyla gelen dostluk. Suyu da iyiliği de kana kana içtik. Madagaskar'da zaman suyu işaret ediyor.

   b) Bilimin ve bilginin ne kadar kıymetli olduğunu düşünüyorum. Bir Türk bilginin bulduğu yöntemin günümüzde de kullanılıyor olmasının yanında bu bilginin bir iyilik hareketinde kullanılması çok sevindirici bir durum.

   c) Görsel ve işitsel yayınlar yapılması. Sosyal medya ve genel ağ kullanılarak iyilik haberleri tek tek her insana ulaştırılabilir. Ulusal medya temsilcilerinin ve devletlerin kamu spotları yoluyla ya da bağımsız kuruluşların reklam spotlarıyla iyilik hareketleri duyurulabilir.

   4. a) Birincisi içinde bulunduğumuz çağın getirdiği bir durumdur. Çünkü bu tür yardımlar toplum tarafından eskisi kadar yapılmamakta ve yapıldığında ise belgesel niteliğinde bir türe etkili bir kaynak oluşturmaktadır. İkincisi geleneksel ve inançla ilgilidir. Ne kadar az habere konu olursa o kadar kutsal olduğu düşünülmektedir.

   b) Türk toplumu manevi değerlerine bağlıdır ve bunları yaştmaktan mutlu olan bir toplumdur. Yaptığı her türlü iyiliği içselleştirmiştir. Teknolojinin getirdikleri ve medyatik bakış Türklerin iyilik yapmasını engelleyememiştir.

Doğru/Yanlış - I

SÖZCÜK	Y/D	DOĞRU SÖZCÜK
ALTGEÇİT	Y	ALT GEÇİT
ÖN SÖZ	D	
BİR KAÇI	Y	BİRKAÇI
BASIM EVİ	Y	BASIMEVİ
YERALTI (Yüzey)	Y	YER ALTI
BAŞKAHRAMAN	D	
HACIYATMAZ	D	
AYAK ÜSTÜ	Y	AYAKÜSTÜ
SÜTDİŞİ	Y	SÜT DİŞİ
ELOĞLU	D	
ALBENİ	D	
PEŞİSIRA	Y	PEŞİ SIRA
BALKÖPÜĞÜ	D	

Doğru/Yanlış - II

Küçük harfle yapılan kısaltmaların sonuna nokta konur.	D
Özne olarak kullanıldıklarında bu, şu, o zamirlerinden sonra virgül konur.	D
Kendisinden sonraki cümleye bağlı olarak ret, kabul ve teşvik bildiren *hayır, yok, evet, pekâlâ, tamam, hayhay, öyle* gibi kelimelerden sonra noktalı virgül konur.	Y (virgül)
Tekrarlı bağlaçlardan önce ve sonra virgül konmaz.	D
Ögeleri arasında virgül bulunan sıralı cümleleri birbirinden ayırmak için noktalı virgül konur.	D
Cümle içerisinde özel olarak belirtilmek istenen sözler, kitap ve dergi adları ve başlıkları tırnak içine alınmaksızın eğik yazıyla dizilerek de gösterilebilir.	D
Bilinmeyen, kesin olmayan veya şüpheyle karşılanan yer, tarih vb. durumlar için yay ayraç içinde soru işareti kullanılır.	D
Soru bildiren ancak soru eki veya sözü içermeyen cümlelerin sonuna nokta konur.	Y (soru işareti)
Adres yazarken apartman numarası ile daire numarası arasına ve semt ile şehir arasına virgül konur.	Y (eğik çizgi)
Dil bilgisinde eklerin farklı biçimlerini göstermek için eğik çizgi kullanılır.	D
Özel adlara getirilen yapım ekleri, çokluk eki ve bunlardan sonra gelen diğer ekler kesme işaretiyle ayrılmaz.	D
Özel adlar yerine kullanılan "o" zamiri cümle içinde büyük harfle yazılır ve kendisinden sonra gelen ekler kesme işaretiyle ayrılır.	Y

BİL-BUL-ÇÖZ

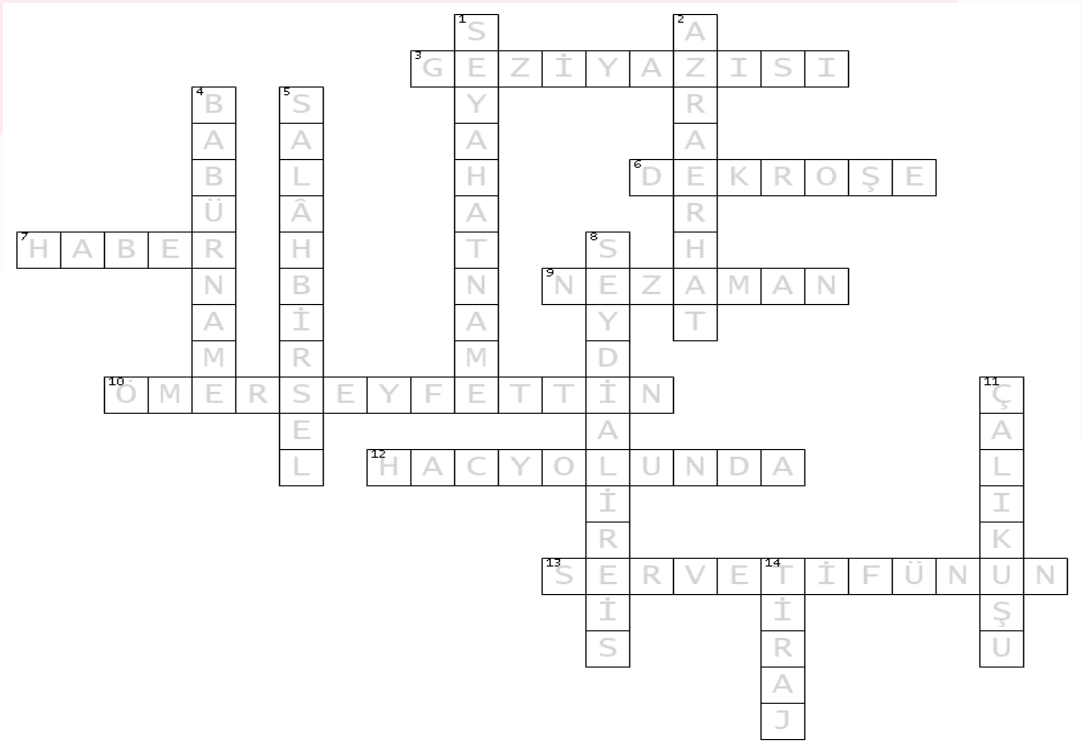

ANAHTAR KELİME: ***YOLCU DEFTERİ***

KELİME AVI

YGÖAARPZVALUCUU

GÖZ — UCUYLA (12) — AVRUPA

KRÖRRKEİGLZGÜDEMEE

GEZEREK (7) — GÖRDÜKLERİM

OLLALRLAYAÜŞRESYDMAO

DÜŞSEM (6) — YOLLARA — YOLLARA (3)

LUYMKCVİUAOL

MAVİ (2) — YOLCULUK

KMRAEPIPUALAURTV

AVRUPA — MEKTUPLARI (1)

NAIAMNDACUOL

CANIM (8) — ANADOLU

TINUTZLYAYARRA

YURTTAN (9) — YAZILAR (10 11 13)

NAAUODL

ANADOLU

IDDYEMİERNA

ADI (14) — YEMENDİR (4)

EKAHRMFFENSARUATTAYNİS

FRANKFURT — SEYAHATNAMESİ (5)

ANAHTAR KELİME: ***TAYMİS KIYILARI***

Etkileşimli Kitaplar

Beceri Temelli Kitaplar

Soru Bankası

Mobil Soru Bankası

Dinamik Uygulamalar

3B Modeller

YKS Kampı

TRT EBA TV Lise

OGM MATERYAL

http://ogmmateryal.eba.gov.tr